Nr 4 - 2012

Spoven

Nordöstra Skånes Fågelklubb

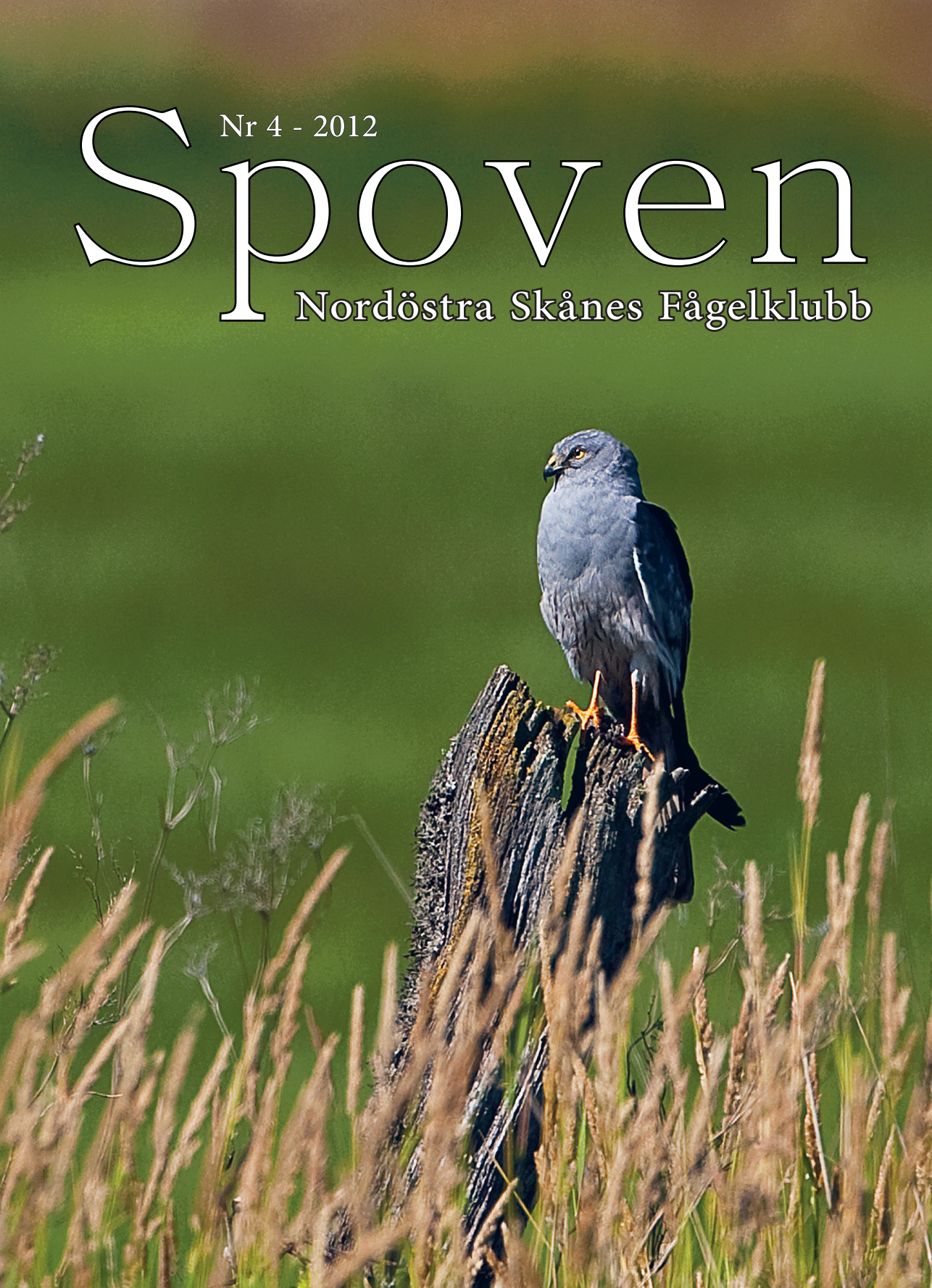

Spoven

årgång 36

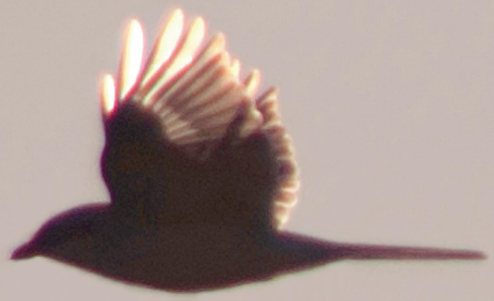

Nordöstra Skånes Fågelklubb - En förening för fågelintresserade

Vi vill främja utforskandet och skyddet av fågelfaunan och fåglarnas livsmiljöer.

Vi vill sprida intresse för fåglar och fågelskydd hos allmänheten.

Verksamhetsområdet är Kristianstads och Bromöllas kommuner.

Vi arrangerar många exkursioner till intressanta fågellokaler, både nära och fjärran.
Vi anordnar trevliga innemöten med föredrag och bildvisningar om fåglar.
Vi erbjuder våra medlemmar lärorika och roliga studiecirklar.
Vi ger årligen ut fyra nummer av tidskriften Spoven.
Vi har kul när vi träffas. Kom med du också!
Vi organiserar och genomför ornitologiska undersökningar.
Vi föreslår och verkar för genomförandet av fågelskyddsprojekt och inventeringar.
Vi bistår myndigheter, organisationer och enskilda i ornitologiska frågor.

Föreningen har över 500 medlemmar - du är också välkommen!

Sätt in medlemsavgiften på plusgiro 1 64 24 - 4 så får du också vår tidskrift SPOVEN i brevlådan! Medlemsavgiften 2013 är 125 kr. Medlem under 25 år/familjemedlem 25 kr.

Hjälp oss i fågelskyddsarbetet!

Nordöstra Skånes Fågelklubb
(medlemsfrågor och adressändringar)

c/o Christer Ahlquist, Södergatan 10 B,
291 53 Kristianstad. 044 - 21 15 40

christer.ahlquist@bredband.net

www.spoven.com

Organisations nummer: 802430-9349

Tidskriften SPOVEN (4 nummer per år)

Ansvarig utgivare	Hans Cronert
Redaktion	Patrick Tollgren Lazarov Emil Andersson Elin Wetterlöf
Bildredaktör	Sven Birkedal
Tryck	GL-Tryck
2012 - Årgång 36	ISSN 1103-0917

Innehåll

Ordförande sjunger ut 4

Kallelse till årsmöte 5

Aktuellt i fågelmarkerna 7

Rördromsinventering 10

12 *Skrattmåsinventering*

14 *Rapport från årets ringmärkning*

15 *Storskarvsinventering*

16 *Ängshöken i nordöstra Skåne*

Rapport från Vadehavet 22

Sagan om falkarna på Vattentornet 28

Fångad i flykten 32

Program 36

Omslag fram: Ängshök hane, Patrik Olofsson
Omslag bak: Ängshök juv, Patrik Olofsson
Omslag insida och Innehåll
foto: Patrick Tollgren Lazarov

Ordförande sjunger ut!

I detta nummer av Spoven medföljer inbetalningskortet för medlemsavgiften för 2013. Den är numera 125 kr för ordinarie medlem och 25 kr för familjemedlem eller ungdomar under 25 år. Förra gången vi höjde avgiften var 1997. Man kan således inte beskylla oss för att öka dessa intäkter alltför ofta.

foto: Fredrik Rydhagen

Vad får ni som medlemmar för denna som vi tycker ganska modesta avgift?

Ni får en medlemstidskrift 4 gånger per år som i den utformning som den numera har fått åtskilliga berömmande ord. Den kostar naturligtvis en försvarlig del av avgiften.

Ni får möjlighet att delta i mer än 50 exkursioner och ett 10-tal föredrag och föreläsningar varje år.

Vidare genomförs kurser och utbildningar kring fältbestämning och andra viktiga fågelkunskaper.

Men det viktigaste som jag ser det; det ger oss en möjlighet att bevaka och påverka det lokala fågelskyddsarbetet. Där ingår allt ifrån att svara på en mängd remisser till att genomföra inventeringar och undersökningar. Detta är inte minst viktigt i dessa tider då vi ser att de offentliga inslagen i detta viktiga arbete minskar och där hoten mot fågelfaunan tar sig alla möjliga former. Det handlar om allt ifrån attentat mot falkar till exploateringar av olika biotoper.

Sett ur detta perspektiv torde avgiften inte vara särskilt stor i förhållande till den verksamhet som bedrivs. Vi ser därför gärna att du fortsätter att vara medlem och gärna värvar fler som känner att vårt arbete är viktigt.
Allt för att det kommande 2013 blir ett gott fågelår!

Nils Waldemarsson
ORDFÖRANDE

Kallelse till Årsmötet 2013

Nordöstra Skånes Fågelklubbs ordinarie årsmöte äger rum torsdagen den 28 februari kl 19.00 på Föreningarnas hus, Norretullsvägen 9 (strax bakom vattentornet), Kristianstad.

Dagordning

§1. Val av mötesordförande.

§2. Val av mötessekreterare.

§3. Val av två justeringsmän.

§4. Frågan om mötet blivit behörigen utlyst.

§5. Styrelsens årsberättelse, dvs verksamhetsberättelse och ekonomisk redogörelse.

§6. Revisorernas årsberättelse.

§7. Frågan om beviljande av ansvarsfrihet för styrelsen.

§8. Val av ordförande.

§9. Val av sekreterare, kassör samt ytterligare fyra styrelseledamöter.

§10. Val av två revisorer och två revisorssuppleanter.

§11. Val av tre ledamöter i valberedningen.

§12. Fastställande av medlemsavgift för 2014.

§13. Övriga frågor

Efter förhandlingarna blir det ”Möt Antarktis”, föredrag och bilder med Per Svensson och Monika Jönsson.

Alla medlemmar hälsas välkomna till en trevlig kväll!

Styrelsen

Medlemsavgift 2013

Nu är det dags att betala årsavgiften för 2013.
Du betalar enklast med inbetalningskortet som medföljer detta nummer.
Årsavgiften för fullbetalande medlem är 125 kr.
Familjemedlemmar betalalar endast 25 kr.
Anmäl gärna så många som möjligt.
Ungdomsmedlemmar upp till 25 år betalar också endast 25 kr.
Betala din medlemsavgift senast 31 januari 2013.

TACK!

Vill framföra ett stort tack till Linda o Ulrika m.fl. som sett till att denna intressanta fågelexkursion till Vadehavet på Sydjylland kommit till stånd, ett tack även till chaufförerna som framfört minibussarna under resan på ett tryggt och säkert sett.

Vi som var med!

Aktuellt i fågelmarkerna

Rapporterade fåglar 1 augusti – 31 oktober

av Ulf Sjölin och Ulrika Tollgren

De flesta fynden är hämtade från ”rapportsystemet för fåglar” på Svalan http://www.artportalen.se/birds/ Det finns fler observationer att finna på http://www.spoven.com/ under menyn Aktuella Obsar. Du kan själv lägga in dina iakttagelser och på så sätt bidra till flödet av rapporter. Alla obsar är inrapporterade inom föreningens område. Ha i åtanke att alla observationerna ännu inte är granskade av någon raritetskommitté (RK eller RRK).

Sommaren 2012 har bjudit på få observationer av ängshök och det är osäkert om någon häckning alls genomförts. Ängshöken är en hårt trängd fågel i vårt jordbrukslandskap och det vore trist om vi miste även denna häckfågel. Se vidare artikel om ängshöken på annan plats i detta nummer av SPOVEN.

Normal brukar några dubbelbeckasiner hittas under maj månad rastande på sin nordliga flyttning, men i år uteblev arten helt. Däremot gjordes ett spännande, och i vårt område ovanligt fynd av dubbelbeckasin i Pulken i slutet av september. Det som gör detta fynd extra intressant är att undersökningar av dubbelbeckasinernas flyttningsvanor med hjälp av ljusloggrar, visat att arten ofta genomför den 6 000 km långa höstflytten söderut, från de svenska och norska fjällen till Afrika, som en enda 4-dygnsflytt utan vila. Kanske har oväder eller dålig kondition tvingat ner den flyttande dubbelbeckasinen?

Havsskådningen bjöd på en anmärkningsvärt tidig bredstjärtad labb i Äspet redan i början av augusti. Vad gäller årets häckningsframgång för de svenska fjällabbarna, så lär de har drabbats av den norrländska gnagarkraschen. Trots det har ett antal unga fjällabbar skådats under hösten. Kanske har de månne ett östligare ursprung? Första halvan av november har även bjudit på en del spännande havsskådning med ovanligt riklig tillgång på tretåiga måsar, men även på triss i alka (redovisas i SPOVEN nr1 2013)

foto: Sven Birkedal

Tretåig mås är som svensk häckfågel begränsad till en mindre koloni på Nidingen, Halland.

Kungsfiskarna har minskat och blivit ovanliga efter de senaste två hårda vintrarna, men verkar ändå har fått en viss återhämtning under innevarande år. Kungsfiskare har rapporterats som stationära vid flera tillfällen ifrån Hammarspynt, Friseboda, Torsebro och Karlolsadammen i centrala Degeberga. Enstaka observationer finns också ifrån naturum Vattenriket, Arkelstorp, Olseröd och Färlöv.

Rödstrupig piplärka har utöver fynden i tabellen också rapporterats på enstaka individer ett 15-tal gånger från lite olika fyndplatser runt om i Kristianstads kommun men även ifrån Näsum och Edenryds badplats under perioden 5/9-21/10

Nötkråka är en art som är långt ifrån årlig på skådarnas kommunlistor. Arten har sina starka fästen med häckningsområde i skogarna i norr. Årliga fynd under häckningstid brukar göras vid häckningar i Ekestad och i Bökestad men har utöver det även rapporterats ifrån Näsum, Bjärlöv, Arkelstorp, Norra Åsum, Olseröd, Åhus, Rinkaby och Tollarp. Flera av dessa observationer avser sträckande individer.

Fynden är hämtade från ”rapportsystemet för fåglar” (http://www.artportalen.se/birds/). Observera att alla observationer ännu inte är granskade av RK (Raritets Kommittén).

Gåsräkningen hösten 2012

Art	15 sep	13 okt	17 nov
Sädgås	-	20	4 593
Spetsbergsgås	-	-	2
Bläsgås	-	192	932
Fjällgås	-	-	-
Grågås	10 779	11 522	7 482
Grå x kanada	-	-	8
Kanadagås	21	60	1 415
Vitkindad gås	1 559	9 759	13 380
Prutgås	-	-	-
Rödhalsad gås	-	-	-
Totalsumma	12 359	21 552	27 812

foto: Börje Wetterlöf

Grågås vid Herculesdammarna

Art	Plats och datum	Antal individer
Spetsbergsgås	Yngsjö kapell 27/10	2
Brun glada	Herculesdammarna 11/8	1
	Egeside 12/9	1
Aftonfalk	Edenryds badplats 5/9	1
Myrsnäppa	Äspet 1/8	1
Dvärgbeckasin	Pulken 28/9	3
	Hovby ängar 18/10	1
Dubbelbeckasin	Pulken 28/9	1
Bredstjärtad labb	Äspet 6/8	1
	Friseboda 14/10 och 19/10	2
Fjällabb[1]	Rinkaby skjutfält 28/8	3
	Friseboda och Juleboda 24/9	3
Kaspisk trut	Äspet 24/8	1
	Fredriksdalsviken 7/9	1
	Friseboda 24/9	1
	Jyuleboda 29/10	1
Tretåig mås	Juleboda 24/9	1
Sparvuggla	Borrestad 12/10	1
Pärluggla	Vannebergaholmsfuret 11/10	1
	Rinkaby skjutfält 11/10	1
Rödstrupig piplärka[1]	Håslövs ängar 5/9	2
	Isternäset 11/9	2
	Håslövsängar 27/9	2
Blåhake	Håstad 9/9 och 16/9	1
	Kristianstad 10/9	1
	Rinkaby skjutfält 21/9	1
	Ågatan, Bromölla 1/10	1
Ringtrast	Östra Hammaren 6/10	1
	Landön 27/10	1
Brandkronad kungsfågel	Wendesgymnasiet 10/10	1

1. Fynd fler än enstaka

Ulf Sjölin & Ulrika Tollgren

Rördrom i nordöstra Skåne

Resultat från riksinventeringen 2012

av Ulrika Tollgren

Vårens upprop för en av årets inventeringsarter rördrommen har engagerat skådare så in i vassen, vilket är nödvändig för denna välkamouflerade och skygga fågel.

I Kristianstads och Bromölla kommuner har vi varit 12 stycken som systematiskt undersökt alla tidigare kända rördromslokaler samt alla andra tänkbara vassrika småvatten. Lokalerna besöktes ett flertal gången under perioden 10 april – 10 juni i jakten på tutande rördromshannar. Utöver det har ett stort antal andra skådare också rapporterat in sina observationer direkt via artportalen Svalan. Trots alla insatser har resultatet varit överraskande magert.

Rapportlokal	2000	2012
Araslövssjön	2	1 (28/4)
Hammarsjön inklusive Herculesdammarna	6-8	1-2 (24/3-21/5)
Pulken	1	
Råbelöfssjön	1	1 (1/4-30/4)
Oppmannasjön	5-7	
Ivösjön	5	1 (27/4-10/5)
Vejla sjö	1	1 (3/4-14/4)
Levrasjön	1	
Siesjön	1	
Årssumma	23-27	4-6

Tabell. Antalet tutande rördrommar i nordöstra Skåne vid riksinventeringarna år 2000 och 2012 (Leike och Åsberg 2001).

Eftersom individen vid Araslövssjön endast hördes vid ett tillfälle trots flera besök och eftersom det först från den 6 maj rapporterats mer än en individ ifrån Herculesviken, är det ganska troligt att de förflyttat sig mellan sjöarna. Detta innebär att det kanske inte rör sig om mer än 4-5 tutande rördromshannar i Kristianstads och Bromölla kommuner under detta år. Senast rördrommen riksinventerades var år 2000 och då rapporterades 23-27 tutande hannar i vårt område (Spoven nr 3, 2001). Utifrån denna jämförelse kan artens utveckling betecknas som katastrofal, men just rördrommarna kan variera stort i antal mellan åren beroende på att kalla vintrar ökar dödligheten. Men inget år i den statistik som presenterades i artikeln från 2001 och omfattade åren 1989-2000, har antalet rördrommar varit så få som i år.

foto: Patrick Olofsson

Endast det vaksamma ögat skiljer denna ”vassrugge” från de andra vassruggarna.

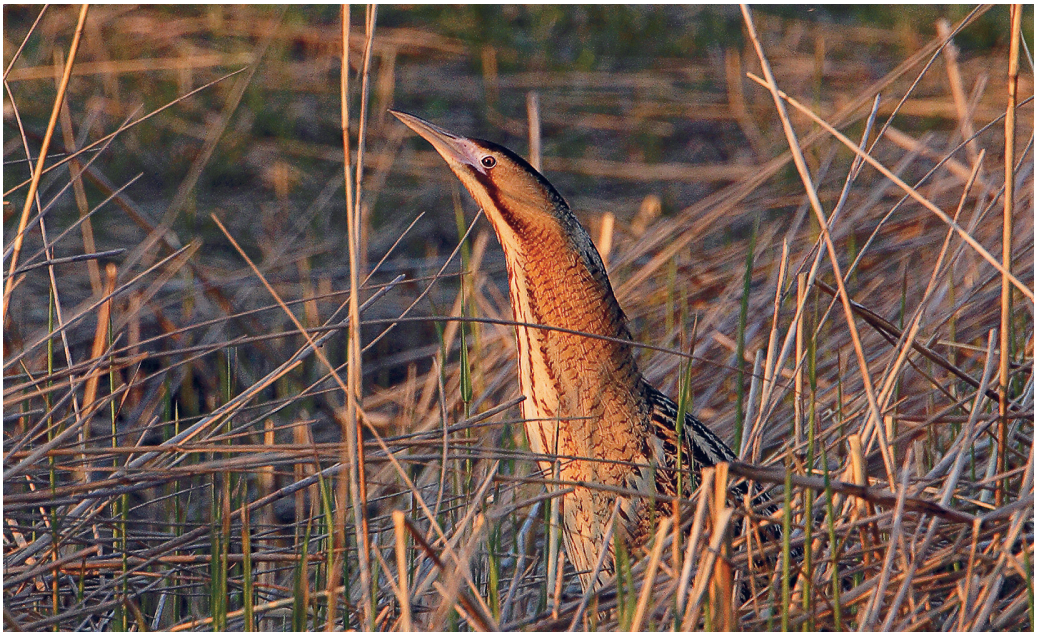

foto: Patrick Olofsson

En tutande hane kan både ha flera honor, eller ingen. Denna vassens doldis har bara ett något mindre vingspann än en gråhäger, 100-130 cm.

Den mest anmärkningsvärda skillnaden står Ivösjön, Oppmannasjön och Hammarsjön för och gemensamt för dessa sjöar är bladvassens tydliga tillbakagång, bland annat orsakat av grågåsbete. För Hammarsjöns del är det också så att den bladvass som finns kvar sjöarna på grund av översvämningar och isrörelser ofta lägger sig ner på vintrarna. Därigenom saknas gammal grov stående fjolårsvass som rördromen gärna vill ha.

I Hammarsjöområdet är det nästan bara Herculesdammarna som har större, mer intakta vassområden kvar och här återfinns sjöns enda rördrommar.

Ifall du hört någon rördrom som saknas i statistiken ovan ber vi dig vänligen att rapportera in den till mig snarast. Ett stort och varmt tack till alla som deltagit i riksinventeringen 2012!

Ulrika Tollgren

Referenser
Leike, I och Åhsberg, B. 2001. RÖRDROMMEN I NORDÖSTRA SKÅNE ÅR 2000. SPOVEN 3 2001:s 67-71 (finns att hitta här: http://www.old.spoven.com/artiklar.htm)

Skattmåsinventering 2012

Text av Nils Waldemarsson

Den skånska kören av skrattmåsar har glesnat oroväckande. Antalet häckande par har halverats de senaste tio åren och går man 40 år bak i tiden återstår endast 10 % av skrattmåsarna i Skåne. Detta är allvarligt för skrattmåsarna själva, men även för de änder och tärnor som tryggt kunnat häcka i den larmande kolonin.

foto: Patrick Tollgren Lazarov

2 årsungar som solar på en brygga.

Skrattmåsen har en relativt kort historia som skånsk häckfågel. Det var först omkring år 1900 den blev relativt vanlig. Under de senaste åren har arten enligt samstämmiga uppgifter minskat oroväckande. Därför valde Skånes Ornitologiska Förening (SkOF) att utöver övriga inventeringsarter göra en riktad inventering av häckande skrattmåsar under 2012.

I vårt verksamhetsområde blev det med naturlighet fågelklubben som genomförde uppdraget. Vi har för övrigt följt skrattmåsen noga under en följd av år. När klubben började sin verksamhet i mitten på 1970-talet fanns den stora koncentrationen av skrattmås på Harön i Hammarsjön. Mer än 5 000 par rapporterades. Vidare häckade arten ute på Härlövs ängar. Under 1990-talet häckade skrattmåsen ute på industriområdet närmast Ivösjön på Iföverken i Bromölla. 1998 räknades hela 3901 bon här. Därefter skedde en etablering ute vid Tostebergakusten där huvudkolonin har legat på Kristians skär och därefter huvudsakligen på Bodaskäret vid inloppet till hamnen. Här fanns som mest cirka 2 500 par år 2006. Under de senaste åren har kolonin minskat dramatiskt. Orsakerna är förmodligen predation och störning, framför allt ifrån mink.

Hur blev det då 2012? På Bodaskäret startades en tveksam häckning med cirka 250 par under april. Den predation som minken genomförde fullföljdes av en

äggrövande korp. De sista dagarna i april stod kolonin tom och därmed gick även häckkolonin av kentska tärnor om intet. Skrattmåsarna påbörjade omhäckning spridda på flera lokaler i närheten. De fördelades enligt följande: Trueskär c:a 100 par, Rustningsskär c:a 50 par, ett skär väster om Rustningsskär c:a 25 par och förmodligen ingick ”Tostebergafåglarna” bland de upp till 42 par som påbörjade häckning i Äspet, Åhus. Kolonin på Trueskär övergavs innan några ungar kunde upptäckas, kanske blev predationen från trut och kråka för stark i en så liten koloni. På Rustningskär sågs ett mindre antal flygga ungar men bäst gick det förmodligen i den mindre ”25-parskolonin”. I Äspet reducerades efter hand antal par och bon och nedgick till cirka 10 par. Dock sågs här cirka 20 pull/juv. I övrigt noterades 3 par/bon på de s k luftarna i Noviadammen, Karpalund. Här har under en följd av år ett mindre antal skrattmås häckat.

Sammantaget uppgick antalet skrattmåspar då till max 253 par. Jag bedömer att alla spridda kusthäckare kom från det ursprungliga häckningsförsöket vid Tosteberga. Tillkommer gör då den lilla inlandshäckningen i Noviadammen. Hur gick det då i övriga Skåne? Inte ett dugg bättre än här. Totalt bedömer sammanställaren,

foto: Patrick Tollgren Lazarov

Adult skrattmås i sommardräkt

Kenneth Bengtsson, att totalt 2 807 par inrapporterats. Antalet har approximerats till 3 000 par då någon smärre häckning i nordligaste Skåne kan ha missats. Detta ska jämföras med antalen 1970 då 29 000 par bedömdes häcka. Under 1990-talet oroade man sig för att antalet minskade och en räkning 2002 visade att 7 000 par häckade. Detta antal är nu mer än halverat. Som var en förstår så är läget mycket bekymmersamt för en art som är beroende av sin kolonistorlek för att lyckas väl med häckningen. Dessutom häckar en mängd andra arter under skyddet av paraplyn i skrattmåskolonin.

Nils Waldemarsson

Oväntade holkfynd kring Bökestad.

Text av Göran Flyckt.

Under ringmärkning i slutet av maj 2012 inträffade några för mig mycket ovanliga händelser som jag vill berätta för er som läser Spoven.

Den här dagen hade jag märkt ett 20-tal kullar, mest talgoxar, när jag ur en holk tog upp en nästan fullvuxen entiteunge. Det var roligt tänkte jag för jag brukar bara märka enstaka kullar av entita. Jag märkte nummer 2 men när jag tog upp den tredje ungen så var det till min förvåning en blåmes. Jag tittade ner i holken och såg ytterligare sex blåmesar. Alltså två entitor och sju blåmesar i samma kull. Jag har märkt i holkar snart trettio år nu och aldrig träffat på något liknande.

Dagen efter märkte jag i samma område men en annan holkserie. Vid ett tillfälle stod jag och märkte en kull talgoxar när jag plötsligt hade en blåmes i handen. I den här kullen fanns det sju talgoxar och två blåmesar.

Vid förfrågan till ringmärkningscentralen visar det sig att de varje år får in några stycken blandkullar, oftast talgoxe-blåmes, men det förekommer också blåmes-svartmes, blåmes-svartvit flugsnappare och t.o.m blåmes-rödstjärt.

Konkurrensen om holkarna är stor och ibland blir fåglar som påbörjat sin häckning bortkörda av något annat par av någon annan art. Striderna kan i värsta fall få dödlig utgång. I de här två fallen har entita och blåmes hunnit lägga två ägg och sen har ett annat par fortsatt att lägga ägg, ruva och mata.

Andra överraskningar det här året var tre holkar med bålgetingar, två med fladdermöss och en holk med en kull skogsmöss. Nötväckor hade murat igen och förminskat hålet på fyra sparvuggleholkar och dessutom fyllt upp dem med ca sex liter barkflagor, en gigantisk arbetsinsats. Det är spännande att märka i holkar för man vet aldrig vad man kan hitta i dem. Det blev dessutom ett ovanligt bra år med över 1000 pull märkta.

Göran Flyckt.

Storskarvinventering 2012

Text av Nils Waldemarsson

Årets storskarvsinventering ingår som en del av EU:s inventering av arten. Denna fascinerande fågel som väcker mycket ont blod och som ibland beskylls för att ha ”övernaturliga krafter”, tex när den ges skulden för fiskeindustrins problem i Östersjön.

Under 2012 har storskarven inventerats inom hela EU. Anledningen är att arten, åtminstone av vissa, ses som en problemart. Därför vill man ha en fullständig bild av artens utveckling. Uppdraget i Sverige gick till Sveriges Ornitologiska Förening. I vårt verksamhetsområde har uppgiften genomförts av fågelklubben. Kolonierna är kända och fåtaliga och har dessutom följts årligen sen tillkomsten.

Under 2012 häckade således på Lägerholmen 498 par. I det andra kärnområdet i Ivösjön häckade 70 par på Fägö. Uppgifterna är framtagna genom boräkning. När flest fåglar häckade på Lägerholmen 2009 räknades 702 aktiva bon. Vid denna tidpunkt hade förekomsten i Ivösjön minskat rejält sen slutet på 1990-talet då antalet var uppe i nästan 500 par.

Vi ser således här, liksom i övriga Skåne, en klar minskning av antalet häckande storskarvar. 2006 var totalantalet häckande storskarv i Skåne 2775 par. I år häckade 1993 par. Utvecklingen är den förväntade då arten minskat kraftigt i länder som Danmark och Holland. Totalbilden i Sverige visar på en måttlig nedgång från 44 000 par till 40 000 par. Här minskar arten i Syd- och Mellansverige. Däremot pågår fortfarande spridningen längs Norrlandskusten.

foto: Hans Cronert

Storskarv

Nils Waldemarsson

Ängshöken i nordöstra Skåne

Historik samt nuvarande status

av Patrik Olofsson

”Mindre kärrhöken är grann att skåda när den kommer svävande med högtställda vingar över ängar, hedar och fält, han rör vingarna i jakt- och promenadflykt mer svajigt än andra kärrhökar och han brukar ofta slå färre vingslag mellan gliden.”

Erik Rosenberg 1953 i ”Fåglar i Sverige”

Den första gången jag såg en ängshök var i mitten av 1980-talet. Vi var ett gäng fältbiologer som brukade ta ledigt några dagar från skolan i slutet av maj och åka till Öland. Betygen var redan satta och vi tyckte att vi förtjänade några lata dagar på vindarnas ö. En blåsig förmiddag nere på södra Öland körde vi längs västsidan då den plötsligt dök upp framför bilen. Det var en vacker gråblek hane. Fågeln skar genom den hårda vinden, slog några vingslag och fortsatte ut på alvaret, där den försvann i fjärran bakom tuktade enebuskar och ändlösa stenmurar.

Senare insåg jag att vi inte behövde åka till Öland för att få se ängshökar. Även hemma i nordöstra Skåne fanns det sedan en tid tillbaka en liten men regelbundet häckande population i Kristianstads Vattenrike. Ängshökarna höll framförallt till längs de igenväxta sjö- och åstränderna där en otillgänglig värld av näckrostäckta diken, vass och vide bredde ut sig.

Historik

Fossila fynd från Eketorp på Öland tyder på att ängshöken sannolikt har en lång historia i vårt land. I mer modern tid dröjde det tills in på 1800-talet innan arten expanderade norrut i Europa och visade sig i Sverige. Vid denna tid hade till och med de lärda svårt att skilja de olika kärrhöksarterna åt. Lundaprofessorn Sven Nilsson skriver 1835: ”Herr Montagu har upptäckt en hökart, som…han kallar Falco cineraceus. Då jag icke tviflar på att ju äfven denna kan finnas i Sverige, vill jag här i korthet gifva dess diagnos…”.

Första fyndet i Sverige gjordes 1839 och ytterligare några ungfåglar sköts i Skåne i mitten av 1800-talet. När dräktkaraktärer och arttillhörigheten inom kärrhöksläktet var bättre klarlagt kom ängshöken i Sverige att kallas för mindre kärrhök, ett namn som användes ända fram till mitten av 1900-talet då arten döptes om till ängshök.

Ängshökens historia skiljer sig från många andra rovfåglars eftersom den ökade markant i stora delar av Europa i början av 1900-talet. Det första svenska häckfyndet upptäcktes av Erik Rosenberg i Kvismaren 1923. Ängshöken uppträdde därefter allt mer frekvent och flera häckningar konstaterades under 1930-talet i Skåne, både i Kristianstadsbygden och på Falsterbonäset (Ekberg 1994).

I takt med att ängshöken blev mer bofast i landet ökande trycket från äggsamlare som nästan årligen tullade på de sällsynta fåglarnas bon. Samtidigt som arten gick tillbaka på det svenska fastlandet ökade observationerna på Öland. I början av 1940-talet etablerade sig ängshöken på ön som därefter varit ängshökens starkaste fäste i landet. Under 1960-talet noterades ett 15-tal par och därefter ökade populationen till närmare 50 par under 1980-talet.

De senste åren har 30-35 par häckat på Öland. Ytterligare en handfull par finns på Gotland. I övriga Sverige, från Skåne till Uppland, har det under de senaste åren som mest noterats 25 par under en säsong men 10-15 par är en mer normal siffra. På fastlandet tycks ängshökarna föredra öppna våtmarksrika kulturbygder som präglas av ett småskaligt och mindre intensivt jordbruk. Ängshöken tillhör idag hotkategorin ”Starkt hotad” (EN) (Rodebrand 2011).

foto: Patrik Olofsson

Rolluppdelningen är tydlig hos ängshöken. Hanen förser honan med byten som ofta överlämnas i luften.

Ängshöken i nordöstra Skåne

Den första skånska ängshökhäckningen konstaterades 1930 och arten har sedan dess haft sin främsta förekomst i den nordöstra delen av landskapet. En sammanställning för åren 1978-2012 ger 53 säkra häckningar eller misstänkta häckningsförsök i Skåne, varav 50 i Kristianstadsbygden.

Utanför nordöstra Skåne har häckningar eller häckningsförsök endast konstaterats vid tre tillfällen: 1980 misslyckades ett par med häckningen vid V. Sönnarslöv, nära Klippan. Försommaren 1991 sågs ett par med uppvaktningsbeteende över Krankesjön och 2011 genomförde ett par en lyckad häckning vid Ystad.

Sedan 2007 har ängshökarna i nordöstra Skåne följts mer ingående. Sommaren 2007 spolierades häckningen för samtliga 4 par, sannolikt främst på grund av mycket regn och ett extremt sommarhögvatten. Som följd konstaterades för första gången i Skåne en stor ansamling av ett 10-tal fåglar som varje kväll, under cirka en månads tid under sensommaren, samlades för kollektiv övernattning. Minst tre, möjligen fyra adulta hanar och tre adulta honor noterades på lokalen tillsammans med ett flertal 2K-fåglar.

Säsongen 2008 noterades i Kristianstads Vattenrike två par samt ytterligare en hane och en hona. Samma dag som en av boplatserna lokaliserades i en naturlig slåttervall, huvudsakligen bevuxen med starr, hade slåttern påbörjats i området. Boet innehöll två veckogamla ungar och utan någon form av insatser var häckningen

foto: Patrik Olofsson

Åkerhäckningar har blivit allt vanligare i nordöstra Skåne. .

dömd att spolieras. Efter en snabb avstämning med brukaren märktes boet ut med käppar och ett område, cirka 10x10 meter, sparades runt boet.

Eftersom kvarlämnad vegetation ute på fält lätt lockar fyrfota rovdjur placerades även en anti-predatorbur (cirka 1x1 meter) runt boet. Burarna är uppbyggda av en stomme gjord av armeringsgaller och bursidorna kläs med ett finmaskigt fyrkantsnät. Sidorna fogas ihop till en bur och botten appliceras. För att kunna förankra buren ordentligt i marken svetsas ringar på i burens nedre del. I ringarna slås spett så att konstruktionen kan förankras i marken.

Årets andra häckande par hade valt en rågåker och även här placerades en skyddsbur över boet. Båda häckningarna lyckades och fyra ungar blev flygga. Vid det bo som låg i slåttermark och där en bit av vegetationen sparats runt om boet blev den femte av ungarna tagen av räv kort efter den lämnade buren. Detta visar att sparad vegetation runt om bon där marken slåttrats/skördats även bör hägnas in med elnät så att ungar som nyligen lämnat bona, och tillbringar cirka en vecka i vegetationen på marken, får en chans att klara sig. Finns intakt spannmålsvegetation runt om boet bedöms elstängsel inte behövas. .

En av de häckande änghökshonorna 2008 var ringmärkt och det visade sig att hon märkts som bounge i Kristianstadsbygden 1999, cirka 20 km från häckplatsen. Hon häckade således i hemmamarkerna som nioåring vilket gör henne till landets hittills äldsta ängshök enligt Ringmärkningscentralen.

Även 2009 påträffades två eller möjligen tre ängshökpar i bygden. Den ringmärkta honan lästes av även detta år, nu som tioåring och även detta år valde hon att häcka i en rågåker, en knapp kilometer från fjolårets häckplats. Ytterligare ett par

foto: Patrik Olofsson

Ängshöken är mindre och slankare än de andra kärrhökarna.

häckade i en åker, för ovanlighetens skull i ett vetefält. Antipredatorbur placerades i vetefältet då grödan här var förhållandevis låg och gles.

Rågåkerns höga täta vegetation bedömdes vara en säker häckplats och någon bur placeraders inte ut här. Efter ett kraftigt slagregn i juli, då ungarna var cirka tre veckor gamla, la grödan sig ner och stora öppna områden i bomiljön var ett faktum. Vid kontroll påträffades rester från en död unge (avbitna fjädrar mm.). En unge var dock i livet och låg i kanten av de öppna ytorna. Ungen flyttades till ett parti med tät intakt råg, knappt 50 meter från den ursprungliga boplatsen, och den blev flygg kort därefter.

Häckningssäsongen 2010 präglades av en kall vår och ängshökarna anlände överlag sent. På jordbruksmarkerna runt Kristianstad fanns få höstsådda rågfält vilka fåglarna i stor utsträckning valt som häckplats de senaste åren. Grödorna på de få rågfält som fanns var i början av häckningssäsongen inte mer än 20-30 cm höga, mot normalt den dubbla höjden.

Två adulta ängshökhanar noterades över fjolårets häckningsområde i början av maj. I mitten av månaden noterades även en hona och spelflykt och bytesöverlämningear noterades över ett rapsfält under flera dagar. Någon häckning skedde med all sannolikhet inte i rapsfältet utan i en angränsande rågåker där två flygga ungar konstaterades i början av augusti.

Säsongerna 2011 och 2012 fanns två hanar och en hona i nordöstra Skåne. Försommaren 2011 påbörjade ett par häckning i ett raspfält men häckningen avbröts på ett tidigt stadie av okänd anledning. Säsongen 2012 var aktiviteten på fåglarna mycket låg och endast ett par observationer gjordes i området. Ingen häckning konstaterades 2012.

Populationsutveckling och val av boplats

En sammanställning (Fig. 1) av de senaste decenniernas observationer visar att ängshökbeståndet i nordöstra Skåne varierat mellan 0-4 par årligen. Som mest har två lyckade häckningar konstaterats under ett år.

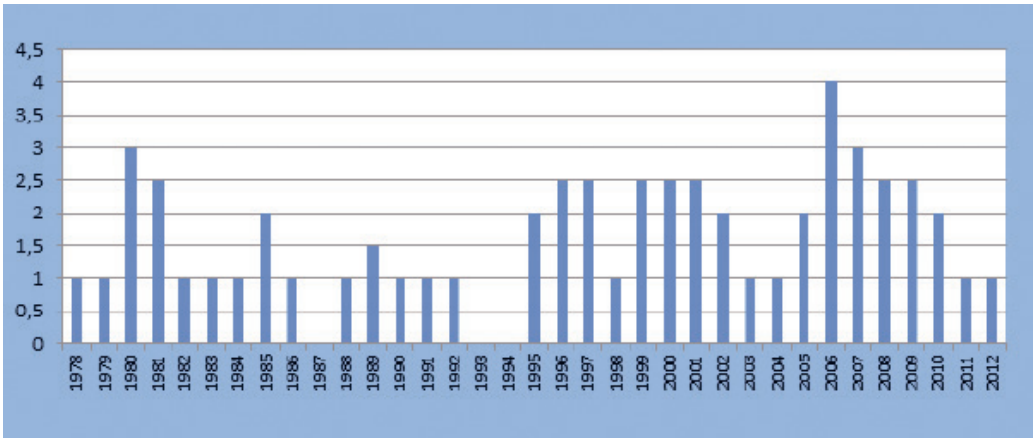

Fig 1. Antal säkra/sannolika ängshökpar i nordöstra Skåne 1978-2012.

Häckningsframgången (Fig. 2) har under säsongerna 2008-2010 överlag varit bra med 10 flygga ungar vilket delvis kan tillskrivas de skyddsåtgärder som gjorts i samband med åkerhäckningar 2008-2009. Men ser vi över perioden 2001-2012 så har reproduktion i nordöstra Skåne varit låg. Inte mer än 22 ungar har kommit på vingarna och 0,96 ungar/par är under denna period en alltför låg siffra för att beståndet ska kunna överleva av egen kraft.

Fig 2. Antal ängshökpar och flygga ungar i nordöstra Skåne 2001-2012.

Kontroll av den ringmärkta häckande honan 2008 och 2009 visar att ängshökar som häckar i nordöstra Skåne kan vara födda här men sannolikt är den lilla populationen, i utkanten av artens europeiska utbredningsområde, beroende av invandring utifrån. Kanske är det just därför som antalet fåglar, både adulta och 2K-fåglar, varierar från år till år och sannolikt varierar även häckningsframgången beroende på om det är lokala fåglar som tidigare häckat i området eller om det är unga förstagångshäckare utifrån.

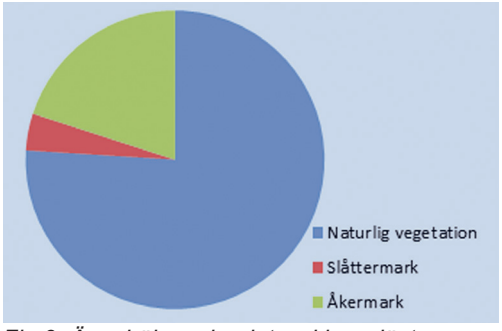

Fig 3. Ängshökens boplatsval i nordöstra Skåne 1978-2012 (n=50).

I nordöstra Skåne har ängshöken framför allt häckat i naturlig vegetation (Fig. 3), det vill säga öppna igenväxningsytor i anslutning till våtmarker, områden bevuxna med gles vass, starr och högörtsvegetation. Det mest frekventa häckningsområdet är f.d Egeside sjö där närmare hälften av alla häckningar/häckningsförsök noterats 1978-2012 men även Hammarsjöns stränder har varit ett viktigt häckområde med 12 häckningar/häckningsförsök.

Under senare tid har det blivit allt vanligare med häckningar i åkermark, en utveckling som även gäller för populationen på Öland. Under 1978-2010 har 18 % av häckningarna i nordöstra Skåne noterats i åkermark. Men ser man till de senaste fem åren har andelen åkerhäckningar stigit till 33 % och de senaste tre åren med konstarerade par har samtliga häckningar skett i sädesfält. Så gott som alla åkerhäckningar har skett i höstsådd råg eftersom denna gröda som regel är högväxt och tät i början av häckningssäsongen. Endast undantagsvis har fåglarna slagit sig ner i raps, vall eller höstvete.

Studien av ängshöken i nordöstra Skåne har fått bidrag ur Erik Schönbecks fond 2008, Danielssons fond (SOF) 2009 och Länsstyrelsen i Skåne län, inom ramen för åtgärdsprogram för hotade arter 2010.

Patrik Olofsson

Litteratur:

Ekberg, B., & Nilsson, L. 1994. Skånes fåglar. Signum. Lund

Rodebrand, S. 2011. Åtgärdsprogam för ängshök 2011-2015. Rapport 6465. Naturvårdsverket

Rosenberg, E. 1953. Fåglar i Sverige.

Nordöstra Skånes Fågelklubbs resa till Vadehavet

Text av Linda Niklasson

I början av november anordnade vi en resa till Vadehavet i Danmark för att skåda fågel. Området är ett av väldens viktigaste övervintringsområden för vadare, gäss och änder.

foto: Linda Niklasson

Roskarlar flygandes längs strandpromenaden i centrala Esbjerg

Dag 1, torsdag

Ett glatt och förväntansfullt gäng lämnade Naturums parkering med två minibussar vid åtta-tiden på torsdagsmorgonen i mulet väder. Patrick och Ulrika rattade varsin buss och första stopp var Tollarp, där vi hämtade upp Eva. Nere i Lund plockade vi upp Johnny, där Patrick noterades för en djärv u-sväng, vilket gjorde Ulrika lite svett! Första paus gjordes i Karlsruhe vid 10-tiden, bensträckare, fika och toabesök i nämnd ordning. 10:45 gick färden vidare och 11:30 passerades Stora bältbron. Vädret höll sig likadant sedan start, grålulet – men perfekt resväder och snacknivån i bussen var livlig. Men några hann också med att se de första danska arterna som flög över vägen, nötskrika, fasan, kråka och skata. Viktiga arter som inte får missas!

Lilla bältbron passerades 12:25 och där vägen delade sig mot Flensburg och Esbjerg gjorde Patrick en liten vilseledande manöver i mittrefugen för att se om bussen bakom var med på noterna, men kom rätt och färden gick vidare mot Esbjerg! Vid Holsted tog vi av och körde sista biten på en liten byväg mot Føvling, eftersom Lars fått tips om minervauggla som häckat nära kyrkan och höll till där. Vi hittade boholken, men ingen uggla, trots en rejäl eftersökningsrunda. Däremot fick vi trevliga obsar på rödvingetrast, björktrast, koltrast, gärdsmyg, tamduva och gråsparv. Eftersom vi nu var nära Ribe, där vi skulle bo, fick matpausen vänta och bussarna styrde mot Ribe camping. Väl framme vid 14-tiden när vi fått våra nycklar och installerat oss i de trevliga och välinredda stugorna, dröjde det inte länge innan våra medhavda

matsäckar stod framdukade. När hungern var stillad så drog det i skådartarmen, det var ju inte mörkt än. Körde en liten rekognoseringsrunda rakt västerut och skådade lite vid Ribe kammersluse, där vi såg gott om vitkindad gås, tofsvipa och ljungpipare i småregnet. Därefter lite söderut till Mandø ebbevej, där vi i stort sett bara kände in atmosfären – det hade börjat mörkna. Lite proviantering inne i Ribe och sedan en promenad till första bästa matställe i det blöta vädret. Vi hamnade på restaurant Mongolien Barbeque och de, som inte blev mätta av den stora buffen där, finns nog inte.

Dag 2, fredag

Startade kl. 07:00 och körde söderut i blåst och regn och hoppades på något bättre väder där. Vi hade fått förträffliga kartor och anvisningar av klubbens ordförande Nils Waldemarsson, som besökt Vadehavet många gånger och gett oss sina bästa tips. Utan dem hade det varit mycket svårt att hitta guldkornen. Många av oss hade nog ingen aning om hur stort detta kustområde egentligen är, då det sträcker sig från Hobukten vid Esbjerg söderut till den holländska staden Den Helder. Vadehavet är ca 500 km långt och har en area på ca 10 000 km2 och karaktäriseras av tidvattnet som blottlägger stora näringsrika stränder. Merparten av Vadehavet är naturreservat och de tyska och nederländska delarna tillhör sedan 2009 Unesco:s världsarvlista. Man uppskattar att ca 10 – 12 miljoner flyttfåglar, främst vadare, gäss och änder rastar här under vinterhalvåret.

Första stopp gjorde vi vid Hjerpsted, där vi verkligen fick stå med båda fötterna på

Danska Vadehavet ligger på den sydvästra delen av Jylland.

stranden för att stå emot den kraftiga vinden och ha många lager kläder för att inte frysa. Kärt återseende av gravand, en liten flock tog igen sig på åkern och en stor mängd låg på vattnet, liksom stora flockar av vitkindad gås. En flock med 12 kustpipare drog förbi, liksom bläs och stjärtänder. Inåt land såg vi en riktigt stor flock med storspov gå ner, några sånglärkor gick ner på landbacken nära oss och ett tiotal gulsparvar födosökte i strandbuskagen.
Vidare söderut mot Højer och Vidå sluse som ligger nära varandra, stod vi uppe på vallen och hade bra utsikt över området. Nya arter här blev: bläsgås, gråhäger, sävsparv, stare, rörhöna, strandskata, kärrsnäppa, myrspov, rödbena, knipa, svart rödstjärt, skärpiplärka, vinterhämpling, steglits och svart kråka.

Tyvärr fick fikat ett snabbt slut då himlen öppnade sig och alla fick fly in i bussarna. Körde några kilometer norrut och stannade längs vägen när regnet tillfälligt höll upp. Här njöt vi av tusentals ljungpipare som emellanåt hade bländande flyguppvisningar som glittrade i vitt och guldbrunt. Även kärrsnäppa, småsnäppa och enkelbeckasin rastade här på de regndränkta åkrarna. Tre havsörnar hade hittat något ätbart på ett av fälten och Mickel räv strök längs en av dikeskanterna i samma ärende.

foto: Linda Niklasson

Tusentals ljungpipare och tofsvipor.

Väl i bussarna igen och på väg ut mot Rømø vräkte regnet ner igen och att gå ut var inte att tänka på. Fyra ägretthägrar kunde vi se från bussen på nära håll, vilket gladde flera som förstagångsobs. Någon ejder, kricka och en skäggdopping sågs också genom de regniga rutorna. Två mindre rovfåglar drog snabbt längs vägen utemot Rømø, den ena troligtvis en stenfalk. Då vi kommit ut till västra Rømø fortsatte regnet att ösa ner och det blixtrade ordentligt så det var bara till att vända. Nu kom Nisses tips väl till pass om Rømø bageriet och deras goda nødehorn. Här provianterades flera godsaker, själv föll jag också för de chockladdoppade kransekagerna. Kvällen avslutades i stugvärmen på campingen med hämtpizza, där Patrick galant fixade beställningen via datorn för att undvika missförstånd med det danska köket.

foto: Linda Niklasson

Två av de fyra läckra ägretthägrarna som stod bredvid vägen

Dag, 3 lördag

Sovmorgon! Lämnade campingen vid åtta tiden och körde norrut mot Sneum sluse. Ett härligt område med mycket fågel. Blåsigt, men det regnade i alla fall inte. Här kunde vi tydligt se hur man hägnar in områden med risknippen, för att binda dyn så att tillväxten av markområdet går snabbare. Tekniken kallas på danska för grøbling.

Fyra prutgäss betade på strandängen på nära håll tillsammans med några födosökande kustpipare och kustsnäppor. Gott om kärrsnäppor och även småsnäppor ki-

foto: Linda Niklasson

Solen tittade fram när vi skådade över hundra enkelbeckasiner och ännu fler storspovar.

lade längs strandkanten och en imponerande mängd, över hundra enkelbeckasiner fanns bland tuvorna. Räknade till över tvåhundra storspovar som provianterade lite längre ut från strandkanten eller stod och sov. Sov gjorde också den ensamma skärfläckan som hittat lä bak den lilla gräsön. Där sågs också två skärpiplärkor från och till och några ängspiplärkor rastade på strandkanten framför oss.

Resans enda spetsbergsgås sågs också här stående på en sten en bit ut i vattnet. En sparvhök drog förbi och en säl stack nyfiket upp huvudet några gånger nära slussportarna. Nöjda åkte vi vidare mot Esbjergs kustväg och kollade bland annat in de olika statyerna längs strandvägen och stannade för en matpaus. Själv hoppade jag gärna över den för det sprang roskarlar längs strandkanten, vilka vi inte är bortskämda med hemma och lämpliga fotoobjekt. Hela 35ex, vilket var en härlig syn! Några strandskator fanns här också och en ensam rödbena flög förbi.
Längre in i bukten fanns också gott om fågel, men lite för långt avstånd för att arta. Ett njutbart stopp, inget regn och ingen blåst här inne i bukten.

Nästa mål var Skallingen, längst ut på udden mot Esbjerg. Vi hade sådan tur att det regnade när vi satt i bussarna och fick uppehåll och t.o.m. lite solsken när vi kom fram! Vägen ut var bitvis översvämmad och vattnet skvätte rejält om bussarnas däck på den smala grusvägen. Då vi gått över sanddynsvallen överväldigades vi av den stora breda sandstranden och de friska vågorna. Här var det några som glömde bort fåglarna och fascinerades av mängden olika snäckor på stranden och hade svårt att välja vilka som skulle plockas. Dock blev huvudattraktionen här de många och orädda sandlöparna som kilade längs stranden.

foto: Linda Niklasson

Eftersom tidvattnet i området växlar ca 1m fanns en viss oro att vi skulle bli strandsatta

foto: Patrick Tollgren Lazarov

Sandlöparna var helt orädda och sprang fram och tillbaka längs stranden vid Skallingen

Därefter ett kort handlarstopp i Oksby på väg ut mot Blåvand. Här ute hann vi bara ut en kort vända innan regnet och åskan brakade loss och det var bara att ta skydd i bussarna. Körde vidare mot vårt nordligaste mål, Vejers strand, och fick uppleva kraftiga hagelskurar som gjorde vägbanan vit. Passade på att fika under ett utskjutande tak på en strandbyggnad eftersom det fortfarande regnade då vi kommit fram.

Regnet slutade och vi kunde njuta av ytterligare en vacker strand och mäktiga sanddyner. Här fick man köra med bilarna på stranden, vilket Patrick absolut inte ville missa, så han tog reda på nerfartsvägen. Inte mycket fågel, vilket ju inte var så konstigt med tanke på att det var lite trafik här nere. Hade vi gått lite längre norrut så var stranden avstängd för fordon och säkert bättre ur fågelsynpunkt. Här såg vi sjöorrar, sandlöpare och några av oss hann se en skärpiplärka och en ladusvala vid ett litet vattendrag, precis när vi skulle svänga upp från stranden. Ett litet snabbstopp för toabesök vid en parkeringsficka gav oss också lite obsar på småfågel. Svartmes, bergfink, pilfink, tofsmes, kungsfågel, rödhake och entita kunde vi lägga till artlistan här.

foto: Patrick Tollgren Lazarov

En av alla svarta Kråkor vi såg på resan. Denna hade dock avsaknad av pigment på vingarna.

On the road again! Klockan hade hunnit bli 16:20 och det hade så smått börjat skymma, och vi närmade oss dagens slutmål, Janderups kyrka. Här finns en officiell häckning av tornuggla, vilken vi inte ville missa. Vi spanade och gick varvet runt kyrkogården och hittade gluggen i kyrktornet, där den troligtvis höll till. Sedan väntade vi tålmodigt och stirrade blint upp mot boöppningen tills det var mörkt. Men någon tornuggla dök inte upp, utan vi fick vara nöjda med att ha sett häckningsplatsen.

Därefter körde vi till Esbjerg där vi beställt bord till kl. 18:00 för en gemensam middag. Lite felkörningar och några extra rondellvarv trots Patricks fantastiska GPS (som vi inte klarat oss utan) gjorde att vi kom fram lite sent. Vi fick i alla fall ett trevligt bemötande, bra service och en riktigt god middag på Jerne Kro, vilket blev en härlig avslutning på en innehållsrik skådardag! Vid artgenomgången som Glenn humoristiskt ledde kom vi upp i hela 89 arter. Inte dåligt med tanke på de väderförhållanden som vi haft under resan.

Dag 4, söndag

Hemresedag! Städat och utpackat kl.9:00. Uppehållsväder med stora gluggar i det lätta molntäcket och nästan ingen vind. Helt klart mycket bättre än dagarna vi haft, kändes som man ville stanna längre! Lite fördröjning med ett borttappat bomkort innan vi kom iväg från campingen, men det var ju bara Patrick som varit i farten!? Körde vägen om Føvling kyrka och gjorde ett nytt försök, kunde helt klart inte släppa ugglemissarna helt. Men minervaugglan ville inte visa sig idag heller.

Ortsbefolkning berättade att den suttit på ett hustak vid kyrkan kl. 14:00 dagen innan- surt!! Men solen sken och vi beundrade den vackra kyrkogården och de fantastiskt vackra, enkla och konstnärligt gjorda gravdekorationerna till allhelgonahelgen med enbart gran och tallris och lite annat grönt, olika vid varje gravplats. Domherre blev ny art vid detta stopp. Passerade lilla bältbron 11:30 och gjorde en matpaus innan Odense, sedan bar det iväg raka vägen hem.

Hoppas och tror att alla, trots vädret och att vi var för sent ute för ”sort sol”, var nöjda med resan. Ett särskilt stort tack till Ulrika och Patrick för ordnande inför och körning under resan! Även stort tack till Tore som avbytarchaufför, och alla glada resenärer!

Linda Niklasson, Bromölla

Tips till de som är sugna på att åka till Vadehavet så ordnar Skof en resa dit 18-21 april 2013.
Mer information hittar ni på deras hemsida: www.skof.se/skofres

Sagan om falkarna på vattentornet

Av Evert Valfridsson

2006 valde ett pilgrimsfalks par att bosätta sig på vattentornet och de kommande 6 åren så var de ”falkbokförda” i Kristianstads innerstad och fick 10 ungar. 2012 fick sagan ett slut som påminner om en grekisk tragedi.

Jag kommer fortfarande ihåg, när det började spridas i skådarkretsar om detta fantastiska fynd i Kristianstad. Vilken nästan euforisk känsla det innebar att stanna till vid vattentornet för att se om pilgrimsfalken fanns där. Inte minst för en som bara hade några korta kontakter på ganska långt håll med denna nästan lite mytiska fågel.

Och sedan den lite isande känslan i magen när jag ser falkhanen ligga död vid väggen några meter norr om porten till Heliga Trefaldighetskyrkan i juni i år!

Det var kring senaste sekelskiftet som det dök upp en stationär pilgrimsfalk i vårt område. Så småningom blev det klart att det var en hona, som under några år ganska punktligt dök upp i mitten av september för att sedan dra iväg i första halvan av april kanske mot en väntande hane och häckning någonstans ganska långt norrut, enligt bl.a. Patrik Olofsson, som dokumenterat såväl denna första fågel som det som sedan blev verklighet på vårvintern 2010 och framåt. Hösten 2006 fick honan, som då anlänt, sällskap av en hane och alla väntade på att det verkligen skulle hända något efterlängtat och naturligtvis sensationellt. I synnerhet som en bolåda, som varit avsedd för pilgrimsfalkar och funnits i den stora Kockumskranen i Malmö, några år tidigare hämtats och monterats i vattentornet. Men ett plus ett blev bara ett i några år framöver!

Trots att vi då och då trodde oss se tydliga tecken på att tycke uppstått. Falkdamen fick väl dåligt samvete för sitt vänslande och drog till ”gubben” i norr.

Redan i slutet av januari 2010 hände det så: ytterligare en fågel, en hona dök upp. Efter bl.a. granskning av bilder på den nya upptäcktes det, att fågeln var ringmärkt: som bounge i Mecklenburg i Tyskland sommaren 2008. Och med känt föredöme sade det verkligen ”Klick!”.

foto: Hans Cronert

Mamman överlämnar ett byte till de tre ungarna

När Hans Cronert m.fl. senare genom tubspaning från ett av kyrktornets små fönster kunde konstatera att honan ruvade långt inne i bolådan, var det onekligen en tid av spännande väntan för att få se resultatet av det som hänt. Det var en fantastisk

upplevelse att, i slutet av maj, från gräsmattan mellan kyrkan och församlingshemmet i tubkikaren få se först en, sedan två och så småningom tre små vitfjuniga huvuden sticka upp över bolådans kant.

Det blev senare väldigt många besök både vid kyrkan och nedanför vattentornet - inte minst tillsammans med olika fågelkursdeltagare, som lika entusiastiskt njöt av familjen i vattentornet. För mig personligen har detta nog varit den mest besökta fågellokalen de senaste åren.

foto: Patrick Tollgren Lazarov

Varje sommar så hade fågelklubben exkursioner på helgerna för att visa allmänheten falkarna mitt i centrum.

Att detta sedan skulle upprepas både 2011 och 2012 var nog en nåd som många av oss stilla bad om. Och som ju blev verklighet! Pilgrimsfalkarna har också under de här åren varit ett återkommande inslag i de olika exkursioner, som vi genomfört till Isternäset – bl.a. de många vandringarna längs Linnérundan har fått en extra härlig touch, när vi haft dem sittande bl.a. i kraftledningsstolparna här ute eller ätande på marken. Eller att lite förnöjt kunnat konstatera att det just är vår hane, som vi fått syn på: den permanenta vingskadan i vänster hand var onekligen en annorlunda märkning av en fågel.

För att inte tala om ögonblicken, när ungarna tränade för sina första flygturer. Såväl de ganska – i våra ögon i alla fall – aningen förskräckliga vinglande promenaderna längst ut på vattentornets ”svamphatt. Som när en av ungarna förra året gjorde en av sina första längre flygturer till kyrktaket och bakom en av utsmyckningarna där uppe gällt sökte kontakt med föräldrarna. Eller när en av ungarna i år under sin korta levnad inspekterade en av kranarna vid rådhusbygget.

Utöver de tre lyckade häckningarna som alltså sammalagt gav 10 ungar med alla härliga stunder kring fåglarnas familjeliv, är det i synnerhet en händelse, som under fåglarnas livstid etsat sig fast i mitt minne. Och det var, när vi i slutet av oktober 2011, kunde se paret bada i Helgeån! Hanen bjöd på en härlig uppvisning, när han gång efter gång ”dök” och doppade sig i vattnet. Allt under överinseende av honan som lite mera avmätt och försiktigt var i kontakt med vattnet. I kanske nästan en halvtimme hade vi verkligen inte några tankar på att klättra ner från Härlövsborgstornet för att avsluta den där dagens Linnérunda.

När det så under det här året monterades in en webbkamera i falkarna bolåda gavs förvisso fågelskådningen en ny dimension. Överallt hörde man om hur folk både nära och fjärran följde vad som hände på vattentornet i Kristianstad. Den positiva betydelse, som detta haft ur olika aspekter, kanske

är svår att överblicka. Därför blev det, som vi fick vara med om den 21 juni, desto mer omskakande. Ca halvelva på kvällen före blev jag uppringd av en dam, som sa att det nog låg en död pilgrimsfalk i närheten av entrén till Heliga Trefaldighetskyrkan. Hon hade sett fågeln när hon var ute och rastade sin hund. Strax för sju på torsdagsmorgonen gick jag bort mot kyrkans entré och alldeles intill kyrkväggen låg en adult pilgrimsfalk. Känslan, när jag tog tag i fågelns vänstra vinge och såg att en handpenna saknades, glömmer jag inte på ett bra tag.

foto: Hans Cronert

Hanen funnen död.

Och senare ringer Hans Cronert och säger att man också hittat två av ungarna döda uppe i vattentornet, när man undersökte möjligheterna att ev. kunna hjälpa den nu ensamma honan genom att möjligen försöka stödutfodra de yngsta ungarna, som inte varit flygga i så många dagar. En vecka senare hittas ytterligare en unge död intill järnvägsspåren nedanför vattentornet. Den fjärde ungen och honan har inte synts till sedan juni och kan förmodas vara döda de också.

Det viktiga är nu att vi får reda på så mycket som möjligt kring vad som hänt med våra pilgrimsfalkar. Förvisso dör många miljoner fåglar varje år i vårt land – både som föda åt rovfåglar och andra predatorer eller genom olyckor av skilda slag etc. Men ett så abrupt slut av kontakten med dessa fantastiska fåglar är onekligen lite speciellt.

En liten tröst i all bedrövelse är väl dock det besked, som kom, att en av honorna som föddes 2010, nu häckar i Göteborg. Visst ska vi också hoppas, att det ska dyka upp ett nytt falkpar hos oss i nordöstra Skåne!

Sedan det här skrevs har uppgifterna från labanalyserna i USA blivit kända. Enligt dessa råder det inte något tvivel om att fåglarna förgiftats. Polisen hemlighåller dock vilket gift som använts, men det är troligt att det rör sig om något av de mycket giftiga ämnen som figurerat i liknande sammanhang ute i Europa under senare år, antingen carbofuran eller stryknin. Från att först ha förstärkt brottsrubriceringen la kammaråklagare Lars Magnusson några dagar senare ner förundersökningen i mitten av september.

Sveriges Ornitologiska Förening (SOF) har engagerat sig i frågan och följt upprördheten över det som skett med de förgiftade

foto: Hans Cronert

En av de 2 ungarna som hittades döda på vattentornet.

pilgrimsfalkarna, såväl bland sina medlemmar som hos allmänheten. Då det finns en mycket utbredd önskan att detta brott ska bli löst och att de skyldiga åtalas har SOF utfäst en belöning till den som kan lämna avgörande tips så att den skyldige kan ställas till svars. Prissumman har efterhand höjts från, 10 000 kr till 50 000 kr. Många människor är så upprörda att man är beredd att bidra till att höja prissumman ytterligare. Genom att ta emot bidrag har SOF öppnat möjligheten att höja belöningssumman ytterligare.

SOF anser att det är ett principiellt mycket viktigt fall och vill naturligtvis att åklagare skall ta upp målet på nytt. Även om varken det eller den höjda belöningen skulle leda till att en skyldig kan fällas, skulle en fortsatt noggrann utredning betyda mycket för hur framtida fall skall hanteras. Risken måste ju anses vara stor att förövaren i Kristianstad får efterföljare i andra delar av landet.

I skrivande stund (21 november), har såvitt känt ännu inga tips kommit in till polisen.

Evert Valfridsson

På SOFs hemsida www.sofnet.org hittar ni mer information om insamlingen.

Fångad i flykten

av Ulrika Tollgren

Fångad i flykten är ett återkommande inslag i Spoven. Det är en intervju med personer i vår förening där vi får reda på lite om dem och deras fågelintresse. Denna gång intervjuar vi Anette Strand, styrelseledamot i Sveriges Ornitologiska Förening(SOF) och uppvuxen på Bjärehalvön.

– Varför är du fågelskådare?
För att det är roligt! Det är också lite terapi, man är helt i nuet och glömmer allt annat och bara tittar på en fågel. Och det är roligt året om, genom skådningen blir man oerhört varse de olika årstidsväxlingarna.

– Hur har ditt skådande och skådarsverige förändrats genom åren?
Nu finns betydligt fler tjejer, i alla led. Förut var tjejer oftast medföljare men nu stöter man på dem i alltifrån superskådare till hemmakryssare. När det gäller Club 300 har liksom konflikten mellan kryssarna och inventerarna lösts upp. Den ömsesidiga acceptansen är större. Det finns ju också betydligt fler nätverk med kontakter via exempelvis facebook

– Varför ska fågelskådare vara med i Sveriges Ornitologiska Förening?
För att stödja fågelskyddet! Till exempel har de ornitologiska föreningarna har en hög status som remissinstans eftersom man konsekvent svarar utifrån fåglarnas perspektiv och underbygger det med relevant forskning. Vill man att fåglarna ska ha det bra är det alltså en god idé att gå med i SOF.

– Vilken är din starkaste skådarupplevelse?
Ha ha, det var en dag när jag skulle varit i Falsterbo men det var så dåligt väder så jag hoppade över det. Den dagen ringde mina kompisar ifrån Falsterbo och sa ”ha, ha vi har kryssat grässångare”. Dagen efter åkte jag och en annan kompis ner där och då var vädret underbart. Vi kom ner och såg grässångaren flyga mellan Fyren och Nabben. Sedan kom 2 bruna glador och strax därefter en svart stork. Då larmades det om att en smutsgam var på väg ut på Nabben. Det larmade ifrån Falsterbo kanal och Ljungen och slutligen dök den upp på Nabben men vände om och drog tillbaka. Det hela var helt bisarrt, 3 kryss på bara några timmar!

– Hur ser din skådardröm ut?
Det roligaste jag vet är att resa och jag vill till Antarktis och de sydatlantiska öarna. Det är en oerhört skör natur men som fortfarande har kvar stora mängder av fågel.

– Vilken var din första kikare?
Det var en Zenith 10x42 som en för tidig 25-års present.

– Och hur ser din utrustning ut idag?
Handkikare är Swarovski EL 10x42 och så Kowas nya tubkikare TSN-883. Tubkikaren är ruskigt bra till ett inte alltför ruskigt pris.

foto: Anette Strand

Anette på spaning.

– Några allmänna tankar?
Jag har en uppmaning till alla i fågelklubben – engagera er! Följ med på exkursioner, inventera, fråga om du kan hjälpa till med något. Just att inventera är kul och många underskattar nog sin egen förmåga. Och i fågelklubben kan man kombinera sitt intresse med social biten också, så passa på. Ni har inget att förlora!

– Vilket smultronställe rekommenderar du Spovens läsare så här i vårtider?

De vandringsstråk som utgår ifrån naturum är svårt underskattade. Man kan gå ut på Näsby fält till norra Lingenäset eller Linnérundan genom Isternäset. Just Isternäset är en fantastisk lokal där det alltid finns gott om fågel.

– Fem snabba till Anette:

√ Drag	-	Exkursion
√ Vår	-	Höst
√ Gryning	-	Skymning
Grågås	-	√ Storskarv
Bjäre	-	√ Kristianstad

På nästa sida hittar ni lite information om Anettes rekommendation Vandringslederna som utgår från narurum.

Ulrika Tollgren

Anette rekommenderar:
Vattenrikets vandringsleder

Det finns 4 vandringsrundor som utgår ifrån naturumet: Linnérundan, Näsby fält, Ekenabben och Tivolirundan men det är speciellt de 2 förstnämnda som rekommenderas. Parkera vid naturumet och följ skyltningarna därifrån.

Linnérundan, som är 6 km lång, tillägnades Carl von Linné som besökte och beskrev våtmarkerna runt Kristianstad för drygt 250 år sedan. Rundan går via kanalhuset på stigar och spänger genom täta videsnår ut mot Isternäsets strandängar. Där finns en plattform som ger bra överblick över strandängarna och beroende på årstid finns här gott om gäss, änder och vadare. Därefter går spången ut till Lillö borgruin, där staden har sin grund och här brukar även pungmesarna häcka. Nyckel till borgen kan lånas på naturum.

foto: Patrick Tollgren Lazarov

Alla vattenrikets vägar bär till naturrum, ett stenkast från centrala Kristianstad

Därefter passeras resterna av en gammal träborg, Härlövsborg och slutligen passeras den fuktiga lövskogen vid gamla Härlövstippen. De skilda miljöerna ger möjligheter till många olika arter av sångare, kungsfiskare, mindre hackspett, mindre strandpipare och över ängarna drar exempelvis kärrhökar, fiskgjuse och tornfalk och på vinterhalvåret också havsörn och fjällvråk.

Näsby fält är ett omväxlande område med stora naturvärden som tidigare var ett militärt övningsområde, men blev naturreservat 2002. Första delen är gemensam med Linnérundan och viker in på Västra Fäladen under järnvägen. Du når strax till södra delen av Araslövssjön där lerduvetornet ligger med utsikt över strandskogen.

foto: Patrick Tollgren Lazarov

Fågeltornet i Norra Lingenäset har utsikt över norra delen av Araslövssjön och är anpassat för funktionshindrade .

När du går norrut når du först Aludden innan Södra och Norra Lingenäset. Den omväxlande naturen kan ge mängder av fågelupplevelser under alla årstider, men speciellt under maj-juni hörs kören av näktergalar, svarthättor, trädgårdssångare m.fl.

Södra Lingenäset domineras av ädellövsskog med stora lindar, askar och ekar med Norra Lingenäset har en mer lundartad ek och hasselskog. Området är också känt för sin vår och försommarflora såsom gul- och blåsippor, ramslök, hålnunneört och vätteros. Norra Lingenäset har en 700 m lång runda med bänkar utefter stigen som är anpassad för funktionshindrade liksom fågelplattsformen som ligger på en udde ut i Araslövssjön. Däremot saknas handikapptoalett här.

foto: Patrick Tollgren Lazarov

Finns inget som plockar fram vårkänslorna så som en skog full med vit- och blåsippor.

Alla vandringsrundor som utgår ifrån naturumet finns beskrivna på deras hemsida: http://www.vattenriket.kristianstad.se/vandra/index.php. Här finns också kartor att ladda ner, liksom ljudfiler som beskriver olika platser utmed Linnérundan.

Vårens program

Alla är hjärtligt välkomna och var inte rädda för att komma med även om ni saknar tubkikare. Alla som har låter gärna andra också titta. Undrar du över något så ring till respektive kontaktperson. Ha även för vana att besöka vår hemsida där alla arrangemangen finns uppdaterade om något skulle ändras: www.spoven.com
Kontaktuppgifter för alla exkursionsansvariga hittar du i slutet av programmet.

JANUARI

Lördag 5 januari 2013 DAGS ATT RÄKNA ÖRNAR!
Den mångåriga traditionen att räkna hur många örnar, som finns inom våra trakter alldeles i början av det nya året, fortsätter. Klubbens ordförande Nils Waldemarsson håller i inventeringen, som ska genomföras på ett stort antal platser inom klubbens område. Är du intresserad av att delta, så hör av dig till Nils – tel. 0456-281 22 el. 070-652 63 11 eller e-post: nils.waldemarsson@swipnet.se – så får du besked om vad du kan göra den här vinterförmiddagen.

Lördag 12 januari 2013 GÅSRÄKNING
Klubbens gåsinventerare är den här lördagsförmiddagen ute och räknar in de olika gäss, som finns i vår del av Skåne. Vill du följa med någon ut och se hur det står till på gåsfronten? Hör i så fall av dig till Evert Valfridsson

Söndag 13 januari 20113 VINTERFÅGLAR LÄNGS OSTKUSTEN
Vi har de senaste åren besökt bl.a. Äspet i Åhus och kollat in vilka vintergäster, som finns här mitt i vintern. Kom till parkeringen i Äspet senast kl. 09.00 och tillbringa några timmar med vad den här januarisöndagen har att bjuda på. Kontaktperson: Evert Valfridsson.

Torsdag 17 januari 2013 BEKANTA DIG MED COSTA RICA
Hans Cronert visar bilder och berättar från en resa till det här landet i Centralamerika. Kl. 19.00 finns han på plats i lokalerna hos Studiefrämjandet Sydost, V Storg. 51 H i Kristianstad.
Kontaktperson: Ulrika Tollgren.

Söndag 20 januari 2013 ÖRNDAG I TOSTEBERGA
Det är åter dags att få chansen att njuta av våra största rovfåglar! Ta med släkt och vänner och kom till hamnplanen i Tosteberga mellan kl. 09.00 och 13.00 och njut av de ganska många havsörnar - men kanske också någon besökande kungs- eller annan örnart – som tillbringar vintermånaderna i vår del av landet. Det blir information om det aktuella örnläget och vi får lyssna till Lars Jarnemo, Fjälkinge, m.fl. om arbetet med att utfodra örnar under vintern – en fantastisk insats av en mängd människor som lett till att vi idag har ganska många havsörnar i vårt land. Medlemmar i fågelklubben kommer att finnas på plats och dela med sig av fågelupplevelser i sina tubkikare. Byalaget i Tosteberga säljer grillad korv och kaffe! Ett arrangemang som vi gör tillsammans med Studiefrämjandet Sydost, Naturskyddsföreningen i Kristianstad och naturum Vattenriket.
Kontaktperson: Evert Valfridsson.

Fredag 25 – måndag 28 januari ”VINTERFÅGLAR INPÅ KNUTEN”

”Vinterfåglar Inpå Knuten” är Sveriges Ornitologiska Förening största enskilda evenemang. Den sista helgen i januari räknas fåglar vid fågelborden runt om i Sverige. De två senaste åren har runt 19 000 fågelbord räknats in. Helgen förlängs dessutom med fredag och måndag för att också förskolor och skolklasser ska kunna delta. Det här är en liten puff från klubben till medlemmar och andra att vara med. Gå in på SOF:s hemsida och klicka vidare till den här aktiviteten eller: www.sofnet.org/fagelskadning/vinterfaglar-inpa-knuten Där står allt man behöver veta för att kunna vara med. Kontaktperson: Evert Valfridsson.

Lördag 26 januari MER ÖRNAR PÅ ISTERNÄSET

Vi hoppas att ha kunnat lägga ut lite mat på Isternäset till glädje för en del av de främst havsörnar, som tillbringar några vintermånader hos oss. Men också för alla som vill njuta av den mäktiga upplevelse, som ett örnmöte innebär. Kom till naturums parkering senast kl. 10.00 och följ med Evert Valfridsson ut till Isternäset för några timmas örnspaning ! Tänk på klädseln och ta gärna med kikare och lite förmiddagsfika! Kontaktperson: Evert Valfridsson.

foto: Patrick Tollgren Lazarov

Lördag 26 januari ”VINTERFÅGLAR INPÅ KNUTEN”

Kom till naturum Vattenriket kl. 13.00 och lyssna till naturfotografen och filmaren Patrik Olofsson/N visar bilder och berättar om vardagsfåglarna vi ser i hemmavid. Därefter beger vi oss tillsammans med Patrik ut runt naturum för att känna igen och räkna fåglarna vi ser. Räkningen är en del i SOFs årliga vinterfågelräkning den sista helgen i januari. Föredrag kl 13-14 i hörsalen. Fågelräkning utanför naturum kl 14-16.

Läs mer om detta arrangemang på Vattenriket på www.vattenriket.kristianstad.se/naturum

Söndag 27 januari ÖRNBUSS TILL TOSTEBERGA

Tillsammans med Studiefrämjandet Sydost, naturum Vattenriket, Tosteberga byalag och Naturskyddsföreningen i Kristianstad anordnas även innevarande vinter en örnexkursion till de nordöstra delarna av kommunen. Vi tar oss med buss från naturum – avresa kl. 11.00 – via Vannebergaoch Trolle Ljungbyområdet ut till hamnplanen i Tosteberga, där vi under några timmar hoppas på givande upplevelser med fåglar i allmänhet och havsörnarna i synnerhet. Guider: Christer Neideman och Evert Valfridsson. Avgång från naturums parkering. Åter i Kristianstad ca kl. 15. Pris 100 kr. I priset ingår bussresa, guidning, grillkorv och dricka. Ta med varma kläder och kikare. Skaffa biljetter på naturum Vattenrike – naturum@kristianstad.se.
Kontaktperson: Evert Valfridsson.

FEBRUARI

Lördag 2 februari WORLD WETLAND DAY OCH ÖRNAR PÅ LINNÉRUNDAN
Det är dags för årets firande av våra våtmarker. Vi blandar årets första tur längs Linnérundan med att spana in örnar, som förhoppningsvis finns kring Isternäset, med att uppmärksamma den internationella våtmarksdagen. Kom till parkeringen vid naturum Vattenriket senast kl. 10.00 och följ med Evert Valfridsson, som guidar och berättar om vad som ses och hörs härute. Ett arrangeman tillsammans med Studiefrämjandet Sydost, Kristianstads Naturskyddsförening och naturum Vattenriket. Kontaktperson: Evert Valfridsson.

Söndag 3 februari FÅGELCIRKELN STARTAR
Kl. 17.00 gör vi avspark för fågelcirkeln ”Fåglarna i din närhet” på Studiefrämjandet, V Storg. 51 H i Kristianstad. Tillsammans med ledaren Evert Valfridsson tittar vi närmare på vilka arter, som vi kan uppleva omkring oss i vår del av landet. Vi tränar på olika artkaraktärer för att säkert kunna bestämma vad det är vi ser och hör. Vi ger oss vidare bl.a. i kast med fåglarnas beteende i olika sammanhang och försöker reda ut varför olika arter finns just där de finns. Som vanligt vänder sig cirkeln till både dig, som varit med ett tag, och till dig, som är nybörjare i fågelmarkerna. Vi träffas under ca 15 sammankomster - de flesta utomhus – fram till början av juni. Det kostar 100:- att vara med – 125:- tillkommer för den som inte redan är medlem i fågelklubben. Anmälan senast 2012-01-31 till Evert Valfridsson som även kan svara på eventuella frågor.

Torsdag 7 februari DANSKA FÅGLAR ELLER FÅGLAR PÅ DANSKA
Vad menar danskarna, när de pratar om ”tornirisk, sjagger, musvåge, dubbelbeckasin og gråand”. Vi ska reda ut dessa och några andra fågelnamn tillsammans med danskfödde konstnären Carl Christian Tofte den här kvällen på Studiefrämjandet Sydost i Kristianstad med start kl. 19.00. Det är bara ett litet sund som skiljer två länder åt men ibland kan de olika fågelnamnen leda till en stunds huvudbry och diskussion om vad man egentligen menar. CCT, som han ibland förkortas, förklarar vad namnen står för och berättar även om en del speciella danska fåglar samt om en del intressanta fågellokaler i Danmark. Kontaktperson: Evert Valfridsson.

Lördag 9 februari ÖRNARNA PÅ ISTERNÄSET
Se den 26 januari!

Lördag 16 februari GÅSRÄKNING
Hur ser det ut på gåsfronten mitt i februari? Ett svar kan du få genom att följa med någon av klubbens gåsräknare ut under några förmiddagstimmar och leta upp var fåglarna finns. Intresserad? Hör av dig till Evert Valfridsson.

Lördag 23 februari LINNÉRUNDA
Vilka vinterfåglar finns på Isternäset med omgivningar? Följ med Evert Valfridsson ut på ca 4 timmars skådande och hitta svaret! Samling vid naturums parkering kl. 10.00. Ta gärna med kikaren och glöm inte lite förmiddagsfika. Kontaktperson: Evert Valfridsson.

Söndag 24 februari **SKRÄBEÅN**

Det är dags för ett traditionellt inslag bland klubbens exkursioner så här ett par månader in på året. Tillsammans med klubbens ordförande Nils Waldemarsson tar vi en tur längs Skräbeån – ett vattendrag, som beroende på hur hård vintern är, brukar kunna erbjuda många trevliga upplevelser. Och kanske de första tecknen på vår!? Vi samlas vid Kvarnen i Nymölla senast kl. 09.00. Samåkning från p-platsen naturum Vattenriket senast kl. 08.30 Ta med kikare och lite förmiddagsfika! Ett arrangemang som vi gör tillsammans med Studiefrämjandet Sydost.
Kontaktperson: Linda Niklasson.

Torsdag 28 februari **MÖT ANTARKTIS PÅ ÅRSMÖTET**

Årets viktigaste möte är här! Klubbens årsmöte på Föreningarnas Hus i Kristianstad kl. 19.00. Stadgeenliga förhandlingar, utdelning av klubbens pris m.m. följs av en resa till Antarktis. Det är Monica Jönsson och Per Svensson, båda från Åhus, som berättar och visar bilder från sitt besök på södra halvklotet: från Falklandsöarna via Syd-Georgien till Antarktiska halvön. Vi får höra om deras närkontakt med stora pingvinkolonier, albatrosser, elefantsälar och mycket annat. Storm på Drakensundet och enorma isberg. Kontaktperson: Evert Valfridsson.

foto: Patrick Tollgren Lazarov

MARS

Söndag 3 mars **LINNÉRUNDA**

Kom till naturums parkering senast kl. 09.00 och följ med Evert Valfridsson ut till Isternäset och andra tätortsnära delar av Vattenriket och se om vi kan se tecken på vikande vinter och annalkande vår. Ta gärna med kikaren och glöm inte lite förmiddagsfika. Kontaktperson: Evert Valfridsson.

Söndag 10 mars **LINNÉRUNDA**

Har det hänt mycket på en marsvecka? Följ med Evert Valfridsson ut på Isternäset och förbi de gamla soptippsområdena på Härlövs ängar så finner du svaret! Samling vid naturums parkering kl. 09.00 för som vanligt ca 4 timmars tur längs Linnérundans dryga 6 km. Ta gärna med kikaren och glöm inte lite förmiddagsfika. Kontaktperson: Evert Valfridsson.

Söndag 10 mars **KROKNÄBBARNAS TID PÅ MUSEET**

Under våren kommer Regionmuseet i Kristianstad att ha en utställning, där besökarna får möta fotografen m.m. Patrik Olofsson och hans möte med svenska rovfåglar – utgående från hans fantastiska skildringar i boken ”Kroknäbbarnas tid”. Det blir både föredrag, bilder och film att njuta av. Vernissage den här dagen – mer info i kommande Spoven och på regionmuseets hemsida www.regionmuseet.se Kontaktperson: Evert Valfridsson.

foto: Patrick Tollgren Lazarov

Lördag 16 mars **GÅSRÄKNING**

Våren bör kunna anas när det är dags för säsongen sista gåsinventering. Vad innebär detta – häng med någon av klubbens gåsräknare ut och hitta svaret! Intresserad? Hör av dig till Evert Valfridsson för information hur ni kan delta.

Söndag 17 mars **EN FÖRANING AV VÅREN …**

Tillsammans med Jan Linder ger vi oss iväg någonstans i våra hemmamarker och letar efter tecken på annalkande vår. Vi samlas kl. 07.30 på parkeringen vid naturum Vattenriket för vidare färd. Kontaktperson: Evert Valfridsson.

Onsdag 20 mars **LINNÉRUNDA**

Tillsammans med Evert Valfridsson gör vi i vårdagsjämningstid en tur genom tätortsnära delar av Kristianstads Vattenrike. Vintern har förhoppningsvis börjat lossat greppet om livet på bl.a. Isternäset och Härlövs ängar. Samling vid naturums parkering kl. 08.00. Ta gärna med kikaren och glöm inte lite förmiddagsfika. Kontaktperson: Evert Valfridsson.

Onsdag 20 mars **DE FÖRSTA TRANORNA!?**

Kanske kan vi redan nu njuta av de tidigaste tranorna, som väljer att rasta vid Pulken? Vi gör ett första försök att njuta av ett av fågelårets häftigare sträck! Fågelklubben finns på plats från kl. 15.00 och till det mörknar! Kontaktperson: Evert Valfridsson.

Onsdag 20 mars – onsdag 3 april STRÄCKSPANING VID KÅSEBERGA
Är du intresserad av att samåka ner till Sydostskåne och spana in de ejderflockar, som drar förbi Kåseberga/Sandhammaren under den här tiden av våren? Det här är övningar, som ofta sker med ganska korta varsel. När vi ser att det börja bli bra drag i ejdersträcken så lägger vi in uppgifter om detta på klubbens hemsida! Sedan drar vi – kanske redan dagen efter iväg mot sydost! Samåkning sker från naturum kl. 05.00 och från samåkningsparkeringen vid Olseröd kl. 05.30. Det är alltså snabba ryck som gäller i det här sammanhanget! Och detta är även ett test på att se om detta är nånting för oss att satsa på framöver – t.ex. när det ev. blir aktuellt med havsskådning i nordvästra Skåne. Håll koll på www.spoven.com när tiden närmar sig! Kontaktperson: Evert Valfridsson.

Lördag 23 mars TRANORNA I PULKEN
Vi kommer att ägna hyffsat stor uppmärksamhet åt tranorna, när de på vägen mot häckningsplatserna längre norrut rastar i inte minst Pulken (som ligger dryga kilometern väster om Yngsjö (och väg 118) längs vägen mot Everöd. Fågelklubben kommer att finnas på plats här mellan kl. 15 och mörkrets inbrott. Kontaktperson: Evert Valfridsson.

Söndag 24 mar TRANORNA I PULKEN
Se 23 mars!

Måndag 25 mars TRANDAG OCH INVIGNING AV NYA PULKEN
Fågeltornet i Pulken har genomgått en välbehövlig renovering och förändring – på trandagen 2013 invigs ”nybygget”. I övrigt se under 23 mars!

Tisdag 26 – torsdag 28 mars TRANORNA I PULKEN
Se 23 mars!

Fredag 29 mars LÅNGFREDAG PÅ LINNÉRUNDAN
Traditionen sedan några år bjuder att vi kollar in Isternäset med omgivningar den här dagen. Samling vid naturums parkering kl. 08.00 och sedan viker vi förmiddagen åt vad som händer längs den här drygt 6 km långa slingar. Ta gärna med kikaren och glöm inte lite förmiddagsfika. Kontaktperson: Evert Valfridsson.

Fredag 29 – 31 mars TRANSKÅDNING INFÖR PÅSKEN
Se 23 mars!

Söndag 31 mars TRANBUSS FRÅN NATURUM
Tillsammans med Studiefrämjandet Sydost, naturum Vattenriket, Härnestads byalag och Naturskyddsföreningen i Kristianstad ordnas bussresa från Kristianstad ut till Pulken och de rastande tranorna. Ett perfekt tillfälle att bjuda med vänner och bekanta, som kanske inte så ofta har chansen att se dessa fantastiska fåglar! Avresa från parkeringen naturum kl. 14.00 - tillbaka igen ca kl. 18. Pris 100 kr och då ingår bussresa, guidning, grillkorv och dricka. Biljetter på naturum: naturum@kristianstad.se. Kontaktperson: Evert Valfridsson.

APRIL

Måndag 1 april **ANNANDAGPÅSK PÅ HÅSLÖVS ÄNGAR**
Tillsammans med Evert Valfridsson tar vi oss runt bland de vårfåglar, som har anlänt till denna klassiska fågellokal. Samling på parkeringen på Håslöv senast kl. 08.00. Ta gärna med kikaren och glöm inte lite förmiddagsfika. Kontaktperson: Evert Valfridsson.

Måndag 1 april **MER TRANOR I PULKEN …**
Se 23 mars!

Tisdag 2 o onsdag 3 april **TRANOR I PULKEN**
Se 23 mars!

Lördag 6 o. söndag 7 april **VI RUNDAR AV ÅRETS TRANOR**
Förmodligen har den absoluta merparten av årets tranor nu passerat Pulken och vi rundar av med att samla på oss de sista syn- och hörselintrycken härifrån. Från kl. 16.00 finns Fågelklubben på plats! Kontaktperson: Evert Valfridsson.

Söndag 7 april **LINNÉRUNDA**
Samling vid naturums parkering kl. 08.00. Ta gärna med kikaren och glöm inte lite förmiddagsfika. Kontaktperson: Evert Valfridsson.

Anpassa kläder och skodon efter väder och årstid! Ta gärna med fika – vi är ofta ute 3-4 timmar. Ha även för vana att besöka vår hemsida där alla arrangemangen finns uppdaterade om något skulle ändras: www.spoven.com

---

Kontaktpersoner:
Ulrika Tollgren: 0738-08 37 73, ulrika.tollgren@orthanc.se
Evert Valfridsson: 044-32 30 45 el. 070-602 30 45, evert.valfridsson@naturskyddsforeningen.se
Linda Niklasson: 0456-297 90 el. 0709-32 22 52

NORDÖSTRA SKÅNES FÅGELKLUBB

Styrelsen

Nils Waldemarsson ordf	0456-281 22
Jan Linder v ordf	044-10 65 44
Anette Strand sekr	0706-984 845
Christer Ahlquist kassör	044-21 15 40
Josefin Svensson	0708-22 65 89
Greger Flyckt	044-12 16 99
Linda Niklasson	0456-297 90

Lokal rapportkommitté

Nils Waldemarsson (Sammankallande)
Greger Flyckt, (Rapportmottagare)
Floravägen 13, 291 43 Kristianstad
044-121699, *greger.flyckt@utb.kristianstad.se*

Linda Niklasson
Göran Arstad
Hans Cronert
Göran Flyckt
Thomas Lindblad
Jan Linder
Patrik Olofsson
Christer Neideman
Ulf Sjölin
Kaj Svahn

Fågelstationskommitté

Greger Flyckt	044-12 16 99
Patrik Olofsson	044-23 52 21
Kaj Svahn	0703-524 969

Programkommitté

Evert Valfridsson (sk)	044-32 30 45
Linda Niklasson	0456-297 90
Ulrika Tollgren	044-914 34

IT-kommitté

Patrick Tollgren Lazarov (sk) 044-914 34
lazarov@orthanc.se
Ulrika Tollgren (ansv. utgiv.) 044-914 34
ulrika.tollgren@orthanc.se

Sven Birkedal	044-24 87 44
Thomas Lindblad	044-35 12 80

SPOVEN-redaktionen

Patrick Tollgren Lazarov(samk.) 044-914 34
Ekbacken 7, 290 37 Arkelstorp
lazarov@orthanc.se

Hans Cronert (ansv. utgivare) 044-22 60 25
hans.cronert@bikab.net

Emil Andersson 044-21 91 01
emilande@gmail.com

Elin Wetterlöf 0708-981 931
elin.wetterlof@tele2.se

Sven Birkedal (bild redaktör) 044-24 87 44
sven.birkedal@telia.com

Representanter SkOF:s Forsknings- och Fågelskyddskommitté

Nils Waldemarsson
Thomas Lindblad

Samrådsgruppen för Biosfärområde Kristianstads Vattenrike

Nils Waldemarsson
Thomas Lindblad

Trangruppen i Vattenriket

Thomas Lindblad
Patrik Olofsson

Kommunornitolog i Kristianstads kommun

Nils Waldemarsson

Kommunornitolog i Bromöllas kommun

Nils Waldemarsson

Arbetsgrupp grågåsförvaltning

Nils Waldemarsson

Medlemsavgift

Fullbetalande	125:-
Familjemedlem	25:-
Ungdomsmedlem	25:- (upp till 25 år)

Plusgiro 164 24-4

NORDÖSTRA SKÅNES FÅGELKLUBB